

**MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI MAKTAB TA'LIMIGA
TAYYORLASHDA TEXNOLOGIK VOSITALARNING AHAMIYATINI
DIAGNOSTIKA QILISH**

Xamitova Dilbar Djalolovna

Buxoro viloyat Romitan tuman 5-DMTT tayyorlov guruh tarbiyachisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10357367>

Annotatsiya. Ushbu tadqiqotda erta bolalik davrida dars beradigan o'qituvchilarning ta'limda texnologiyadan foydalanish haqidagi fikrlari; Ularning texnologiyadan foydalanishni afzal ko'rishlari, qaysi texnologik vositalardan foydalanishlari va texnologiyani samarali deb o'ylashlari o'rganildi.

Tadqiqot 40 nafar o'qituvchida o'tkazildi. Ulardan 1 nafari erkak va 39 nafari ayol. Yarim tuzilgan suhbat shakli: ma'lumotlarni yig'ish uchun 17 ta savoldan foydalanilgan. Ishtirokchi o'qituvchilarning yarmidan ko'pi texnologik vositalardan foydalanish bo'yicha treningdan o'tganligi aniqlandi. Ko'pchilik o'qituvchilar ta'limda texnologiyadan foydalanish zarur deb hisoblaydilar.

Kompyuter va proyeksiyalar, eng ko'p qo'llaniladigan vositalar hisoblangan texnologik vositalar bilan mashg'ulotlar multfilmlar tomosha qilish, raqamli hikoyalar o'qish va musiqa tinglashdan iborat hisoblanadi. O'qituvchilarning fikriga ko'ra, Til va kognitiv rivojlanishga hissa qo'shadigan texnologik ta'lim vositalari ham o'rganishga qiziqishni oshiradi va bilimning doimiyligini ta'minlaydi. Ammo shunday o'qituvchilar ham borki bunday o'rganish o'quvchilarning ijtimoiy va hissiy rivojlanishiga zarar yetkazishi mumkin deb o'ylaydilar.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, texnologiya, o'qituvchining fikri.

**DIAGNOSIS OF THE IMPORTANCE OF TECHNOLOGICAL TOOLS IN
PREPARING PRESCHOOL CHILDREN FOR SCHOOL EDUCATION**

Abstract. In this study, the views of early childhood teachers on the use of technology in education; whether they prefer the use of technology, which technological tools they use, and whether they think technology is effective or not.

The study was conducted on 40 teachers. 1 of them is male and 39 of them are female. A semi-structured interview form consisting of 17 questions was used to collect data. It was determined that more than half of the participating teachers had training in the use of technological tools. Most of the teachers think that the use of technology in education is necessary.

The most used tools are computers and projections, and the most common activities with technological tools are watching cartoons, reading digital stories and listening to music. According to the opinions of the teachers, technological educational tools that contribute to language and cognitive development also increase the interest in learning and ensure that the information is permanent. However, there are also teachers who think that this way of learning can harm students' social and emotional development.

Keywords: Pre-School, Technology, Teacher Opinions.

**ДИАГНОСТИКА ЗНАЧЕНИЯ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ СРЕДСТВ В ПОДГОТОВКЕ
ДОШКОЛЬНИКОВ К ШКОЛЬНОМУ ОБУЧЕНИЮ**

Аннотация. В этом исследовании рассматриваются взгляды педагогов дошкольного образования на использование технологий в образовании; Были изучены их

предпочтения в использовании технологий, какие технологические инструменты они используют и считают ли они технологии эффективными.

В исследовании приняли участие 40 учителей, из них 1 мужчина, 39 женщин. Форма полуструктурированного интервью: для сбора данных использовалось 17 вопросов. Было установлено, что более половины участвующих учителей прошли обучение по использованию технологических инструментов. Большинство учителей считают, что необходимо использовать технологии в образовании.

Компьютеры и проекции являются наиболее часто используемыми технологическими инструментами. Занятия включают просмотр мультфильмов, чтение цифровых рассказов и прослушивание музыки. По мнению учителей, технологическое образование способствует языковому и когнитивному развитию. Инструменты также повышают интерес к обучению и обеспечивают непрерывность знаний. Однако есть учителя, которые считают, что такое обучение может нанести вред социальному и эмоциональному развитию учащихся.

Ключевые слова: дошкольное образование, технология, взгляд учителя.

KIRISH.

Rasmiy ta'lim tizimini maktabgacha ta'lim, boshlang'ich ta'lim, o'rta va oliy o'rta ta'lim tashkil qiladi.

Bu bosqichlarning birinchisi bo'lib, 3-6 yoshdagi bolalar birinchi qadam qo'yadigan bu bosqich boshlang'ich ta'lim jarayonining birinchi bosqichidir.

U o'tmishdagi tajribalardan iborat bo'lib, boshlang'ich ta'limga tayyorgarlik ko'rishga qaratilgan. Inson shaxs ham shu davrda rivojlanadi. Bu davrda bolalar o'zlarining bilim va rivojlanish darajalariga teng bo'lgan yo'nalishda ta'lim oladilar.

Erta bolalik yillari shaxsning shaxsiy rivojlanishidagi muhim davrni qamrab oladi. Shaxsning salohiyati eng yuqori darajaga yetadi. Bolaning bilim olishiga erishish uning erda yoshda bo'lgan imkoniyatlari bilan bog'liq. Shuning uchun shaxsning yoshligida bo'lgan jismoniy va ijtimoiy muhiti va o'yin imkoniyatlari bilan bog'liq hisoblanadi va bu shaxsning kelajagida muhim rol o'ynaydi. Erta bolalik ta'limi 0-72 oylik deb hisoblanadi. Bu davrda bolalarning barcha rivojlanishini ijtimoiy qadriyatlar doirasida yo'naltiruvchi tizimli ta'lim jarayoni belgilaydi. Ularning hissiy va idrok qobiliyatlarini rivojlantirish orqali fikr yuritishga, ijodiy bo'lishga va o'zini namoyon qilishga yordam beradi, o'z g'oyalarini ifoda etishga yordam beradi va o'zini tuta bilishga yordam beradi. Poyraz va Derelarning fikriga ko'ra, erda bolalik ta'limi - bu tug'ilishdan boshlang'ich ta'lim boshlanishigacha bo'lgan yillarni o'z ichiga olgan va ushbu yoshdagi bolalarning jismoniy va aqliy rivojlanishini madaniy qadriyatlar doirasida qo'llab-quvvatlaydigan va boshqaradigan dastur hisoblanadi.

Zembat (1992) ma'lumotlariga ko'ra esa, maktabgacha ta'lim; Bu jarayon tizimli bo'lib, unda bolalarning tug'ilishidan to majburiy ta'lim boshlanishigacha bo'lgan davrda ularning rivojlanishi, xarakter xususiyatlari va ko'nikmalari hisobga olinadigan, ularning jismoniy, hissiy, aqliy va ijtimoiy rivojlanishini sog'lom ta'minlaydigan, ijobiy shaxsiy xususiyatlar shakllanadi.

Ularning ijodkorligi va o'ziga bo'lgan ishonchini qo'llab-quvvatlash, maktab va oilalar hamkorlik qiladigan joyda tashkil etishga harakat qilinadi.

Tadqiqot umumiy so'rov modellaridan biri bo'lgan yagona so'rov modeli kesma yondashuvi doirasida tavsifiy tadqiqot usuli bilan yakunlandi. Tavsifiy tadqiqot; Hodisa, holat yoki hodisani qanday bo'lsa, o'z holicha o'rganish va kuzatishni nazarda tutadi. Ushbu tadqiqotda maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashda texnologiyadan foydalanish bo'yicha o'qituvchilarning fikrlari tahlil qilindi va izohlandi.

Buxoro viloyatidagi xususiy bolalar bog'chasida 39 ta ayol va 1 ta erkak jami 40 ta tarbiyachi o'qituvchi ishlaydi.

O'qituvchilardan 33 nafari bog'chada, 6 nafari bolalar bog'chasida va 1 nafari amaliyot sinfida ishlaydi. 15 nafar o'qituvchi 1-5 yil, 20 nafari 6-10 yil, 5 nafari esa 11 va undan ko'p yillik stajga ega. 4 nafari fan nomzodi, 34 nafari bakalavriat, 2 nafari magistratura darajasiga ega. 27 nafar o'qituvchi texnologik vositalardan foydalanish bo'yicha treningdan o'tgan bo'lsa, 13 nafari o'qimagan. O'qituvchilar ishlayotgan talabalarning yosh guruhlarini ko'rib chiqsak; 36-48 oylik guruhda 7 nafar, 48-60 oylik guruhda 20 nafar, 60-72 oylik guruhda 9 nafar va aralash yosh guruhida 4 nafar o'qituvchi mashg'ulotlar olib bormoqda. Tadqiqot guruhini aniqlashda, Buxoro shaxridagi bu bolalar bog'chasida umumlashtirish uchun tasodifiy tanlama turlaridan biri bo'lgan oddiy tasodifiy usul ishlatilgan. Tadqiqot 2022-2023 o'quv yilida onlayn suhbatlar orqali o'tkazildi. O'qituvchilarga o'rganish haqida oldindan ma'lumot berildi va ularning shaxsiy ma'lumotlari hech qayerda ochiq aytilmasligi haqida so'z beriladi.

Tadqiqotda ma'lumotlarni yig'ish uchun yarim tuzilgan intervyu shaklidan foydalanildi. Suhbat shakli adabiyotlarni ko'rib chiqqandan so'ng yaratilgan. Anketa ekspert xulosasiga taqdim etildi va tuzatishlar kiritilib, yakuniy shakli berildi. Anketa 17 ta savoldan iboratdir. Shaklda demografik ma'lumotlar (jinsi, yoshi, ish staji, ta'lim holati), o'qituvchi ishlayotgan maktab turi, texnologik vositalardan foydalanish bo'yicha o'qitilganmi yoki yo'qligi, texnologik vositalardan qanchalik tez-tez foydalanishi) kabilar kiritilgan edi. Sinf, qaysi maqsadda, qancha vaqt davomida, qaysi turdagi faoliyatda va qaysi vositalardan foydalaniladi. Ularning afzal ko'rganidan so'ng, u bolalarning qaysi rivojlanish sohalariga ijobiy/salbiy ta'sir ko'rsatishi, sog'lom va xavfsizmi va uning ta'siri so'ralgan. Bolalarning o'rganish tezligi haqida ham so'rovnoma bor edi. Ma'lumotlar video-audio ilova orqali onlayn tarzda to'plangan va birinchi navbatda o'qituvchilar xabardor qilingan.

O'rtacha 40 daqiqa davom etgan suhbatlar kompyuterga yozib olingan va faqat ushbu tadqiqot uchun foydalanilgan. Axloqiy qoidalar doirasida o'qituvchilarning shaxsiy ma'lumotlari kiritilmaydi va o'qituvchilarning fikri "O" harfi bilan ko'rsatiladi va suhbatda tartib bo'yicha raqamlanadi (O1, O2 kabi).

Suhbatdan olingan ma'lumotlar yozma ravishda yozib olingandan so'ng, miqdoriy ma'lumotlar qayd etib qo'yiladi va tahlil qilindi. O'qituvchilarning shaxsiy ma'lumotlariga oid xulosalar tahlil qilingandan so'ng, texnologik vositalardan foydalanish bo'yicha berilgan savollar tahlil qilindi.

Berilgan javoblar o'rganildi, kontent tahlili o'tkazildi va dastur tahlili natijalari bilan birgalikda sharhlandi. Ushbu tadqiqot adabiyotda maktabgacha ta'lim muassasalari o'qituvchilarining miqdoriy va sifatli yondashuvlardan foydalangan holda texnologiyalardan foydalanish bo'yicha istiqbollari aniqlash uchun ishlatilgan.

Ta'limda texnologik vositalardan foydalanish chastotasini tahlil qilish natijalari o'rganilganda, o'qituvchilarning 82,5 foizi maktabgacha yoshdagi bolalarni ta'limda texnologik vositalardan foydalanish kerak deb hisoblaydi.

O'qituvchilarning 2,5 foizi texnologiyadan darsda hech qachon foydalanmasligini ta'kidlagan bo'lsa, 42,5 foizi undan kam, 55 foizi esa doimo foydalanadi va ularni har kuni ishlatganini aytdi. Texnologik vosita sifatida o'qituvchilarning 10 foizi televizorni afzal ko'rsa, 70 foiz kompyuter, 77,5 foiz proyeksiya va 17,5 foiz aqlli doskani afzal ko'radi.

O'qituvchilarning 47,5 foizi texnologik vositalardan darsda bolalarga multfilmlar ko'rsatishda, 67,5 foizi musiqa tinglashda, 47,5 foizi raqamli hikoyalarni o'qishda, 45 foizi esa boshqa maqsadlarda foydalanishini ta'kidladi.

O'qituvchilarning 62,5 foizi texnologik vositalarni darsda 5-20 daqiqa davomida qo'llaganliklarini bildirgan bo'lsa, 37,5 foizi 20-40 daqiqa davomida foydalanilganini bildirgan. O'qituvchilarning 70% o'z kundalik rejalarida o'yin faoliyati uchun texnologiyadan foydalansa, 90% musiqa, 70% o'zbek tili, 35% matematika, 20% san'at, 30% fan faoliyati uchun foydalanadi. Bolalar sinflarning 20 foizida texnologik vositalardan foydalansa, 80 foizida foydalana olmasligi aniqlandi.

XULOSA

Tadqiqotlar natijasida olingan xulosalar o'rganilganda, ishtirok etgan o'qituvchilarning yarmidan ko'pi texnologik vositalardan foydalanish bo'yicha treningdan o'tganligi ma'lum bo'ldi. O'qituvchilarning ko'pchiligi maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashda texnologik vositalardan foydalanish zarur, deb hisoblaydilar.

Ko'rinib turibdiki, texnologik vositalardan foydalanishda odatda kompyuterlar va proyeksiyalar afzal ko'riladi, lekin bu texnologik vositalar odatda bolalarga musiqa tinglash, shuningdek, multfilmlarni tomosha qilish va raqamli hikoyalarni o'qish uchun ishlatiladi. O'qituvchilarning qariyb yarmi texnologik vositalardan ham ta'lim, ham boshqa maqsadlarda foydalanishlarini ta'kidladilar.

Darslarda texnologik vositalardan foydalanish 40 daqiqadan oshmagani ko'rinib turibdi. Kundalik rejalarda o'qituvchilar musiqa fanida to'liq texnologiyadan foydalanishlari ko'rinib turibdi. O'yinlar va o'zbek tildagi tadbirlarda ham albatta. Bundan tashqari, ko'pchilik sinf xonalarida bolalar texnologik vositalardan foydalanmasligi va bu vositalar o'qituvchi nazoratida ekanligi aniqlandi. O'qituvchilar texnologiya yordamida ta'lim bolalarning tili va kognitiv rivojlanishiga eng ko'p ta'sir qiladi deb o'ylashlari bilan birga, ijtimoiy va hissiy rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligini ham ta'kidladilar.

Bundan tashqari, o'qituvchilar bolalar ta'limida texnologiyadan foydalanishni sog'lom va xavfsiz deb bilishlari aniqlandi, chunki u o'qituvchi nazorati ostida bo'lsa. Bundan tashqari, o'qituvchilarning fikricha, agar u ta'lim maqsadlarida foydalanilsa, undan foydalanish Texnologik vositalardan foydalanish vizual va eshitish materiallarining ko'pligi tufayli bolalarning o'rganish tezligini oshiradi va bu tarzda o'rganish yanada qiziqarli va doimiy bo'ladi.

REFERENCES

1. Shavkat Mirziyoyev: "Boy va farovon yashamoqchi bo'lsak, haqiqiy bozor iqtisodiyotiga o'tishimiz shart. Yagona yo'limiz shu" (xabar.uz). (Shavkat Mirziyoyevning O'zbekiston

- Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 26 yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimdagi ma’ruzasi).
2. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni, “Xalq so‘zi” gazetasi, 2020., 24 sentabr, 202 (7704)-son.
 3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning “Maktabgacha ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to‘g‘risi”da gi PQ-4312-sonli qarori (Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 01.10.2018-y.
 4. Asqarova D.Q. Bolalalarni maktab ta’limiga tayyorlash metodikasi. O‘quv qo‘llanma. “Navro‘z” nashriyoti, T.: 2020. 338 b.
 5. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018 yil 8-dekabrda “Boshlang‘ich ta’limga bolalarni majburiy bir yillik tayyorlashga bosqichma-bosqich o‘tish bo‘yicha choratadbirlar haqida”gi 999-sonli qarori.
 6. “Ilm yo‘li” variativ dasturi. Toshkent, 2019-yi 20-sentabr.
 7. “Bolalarni maktabga tayyorlashning pedagogik-psixologik, tashkiliy-metodik jihatlari”. Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. Toshkent, 2015. 8.Ona tili fani bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasi uzluksiz ta’lim milliy o‘quv dasturlari. Toshkent, 2021.